

36/24/7/05

ประวัติศาสตร์นิพนธ์ไทย พ.ศ. 2475-พ.ศ. 2516

นางสาว ยุพา ชุมจันทร์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาประวัติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

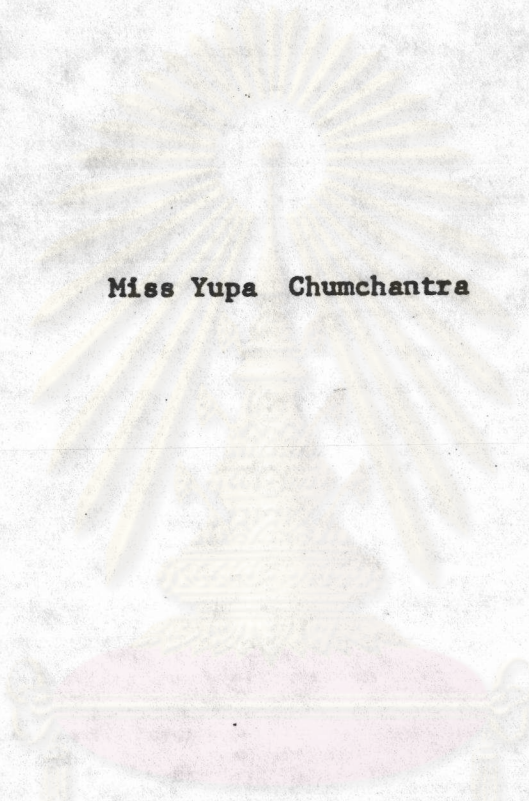
พ.ศ. 2530

ISBN 974-567-868-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

110294430

THAI HISTORIOGRAPHY 1932-1973

Miss Yupa Chumchantra

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of History

Graduate School

Chulalongkorn University

1987

ISBN 974-567-868-6

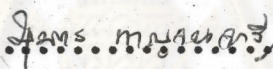
หัวข้อวิทยานิพนธ์ ประวัติศาสตร์นิพนธ์ไทย พ.ศ. 2475 - พ.ศ. 2516
โดย นางสาวยุพา ชุมจันทร์
ภาควิชา ประวัติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ชิตา สาระยา

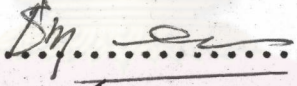

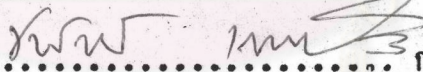
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้เน้นวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

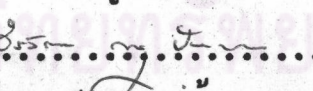

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากิต)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญกร กาญจนจारी)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชิตา สาระยา)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ชาญวิทย์ เกษตรศิริ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ชिरวิทย์ ฬ ป้อมเพชร)

ศูนย์บริการและพัฒนาคณะศึกษาศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ประวัติศาสตร์นิพนธ์ไทย พ.ศ. 2475 - พ.ศ. 2516
ชื่อนิสิต นางสาวยุพา ชุมจันทร์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ธิดา สาระยา
ภาควิชา ประวัติศาสตร์
ปีการศึกษา 2529

บทคัดย่อ

ในกระบวนการศึกษาประวัติศาสตร์ ประวัติศาสตร์นิพนธ์เป็นแกนกลางสำคัญอันหนึ่งควบคู่ไปกับปรัชญาประวัติศาสตร์ ในขณะที่ปรัชญาประวัติศาสตร์มีบทบาทในฐานะแนวคิดอุดมการณ์ ประวัติศาสตร์นิพนธ์ก็มิมีบทบาทสำคัญในการแปรแนวคิด อุดมการณ์นั้นออกมาเป็นปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางประวัติศาสตร์ พร้อมกันนั้นประวัติศาสตร์นิพนธ์ยังเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้การศึกษาประวัติศาสตร์เป็นระบบ อันจะส่งผลต่อเนื่องถึงพัฒนาการของการศึกษาประวัติศาสตร์ด้วย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาประวัติศาสตร์นิพนธ์ในช่วง พ.ศ. 2475 - 2516 เพื่อวิเคราะห์หาแนวการเขียนประวัติศาสตร์นิพนธ์ ทั้งกระแสหลักและกระแสรองอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นโดยการศึกษาจากผลงานเขียนประวัติศาสตร์ไทยที่เขียนขึ้น พิมพ์เผยแพร่ และมีบทบาทอยู่ในช่วงเวลาที่ศึกษา เนื่องจากประวัติศาสตร์นิพนธ์เป็นรูปการแสดงผลทางภูมิปัญญารูปการหนึ่งของสังคม ซึ่งเกิดขึ้นอย่างมีปฏิสัมพันธ์กับเงื่อนไขปัจจัยแวดล้อม การศึกษาประวัติศาสตร์นิพนธ์ไทยจึงจำเป็นต้องศึกษาเงื่อนไขทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและภูมิปัญญาควบคู่กันไปด้วย

ผลของการศึกษาพบว่า ประวัติศาสตร์นิพนธ์ไทยกระแสหลักคือ ประวัติศาสตร์นิพนธ์ไทยที่เน้นความเป็นศูนย์กลางที่รัฐชาติ - ภัยพิบัติ - ชาตินิยม ซึ่งเปลี่ยนแปลงอย่างฉับเนื่องมาจากประวัติศาสตร์นิพนธ์ไทยแบบพงศาวดาร ในเวลาเดียวกัน ก็เกิดประวัติศาสตร์นิพนธ์กระแสรองคือ ประวัติศาสตร์นิพนธ์ที่ไร้แนวการวิเคราะห์แบบสังคมนิยม พัฒนาการของประวัติศาสตร์นิพนธ์ทั้งสองกระแสได้นำไปสู่การศึกษาประวัติศาสตร์

๑
ไทยภายหลังปีพ.ศ. 2516 ยังคงมีแนวการเขียนประวัติศาสตร์ทั้งสองกระแสน์
ดำรงอยู่จนถึงปัจจุบัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title Thai Historiography 1932-1973
 Name Miss Yupa Chumchantra
 Thesis Advisor Associate Professor Dhida Saraya, Ph.D.
 Department History
 Academic Year 1986

ABSTRACT

Historiography, along with the philosophy of history, is the essential core of historical study. While the latter acts as the ideological foundation, the former helps to realize that ideology into concrete historical writings. Besides, historiography is also the important means of the well-organized and systematic historical study which enhances the development of the subject as a whole.

The thesis describes Thai historiography during 1932-1973. Collecting data from various Thai historical writings published and playing an important role during that period, the author analyses the method, characteristics and style of the mainstream and other schools of Thai historiography. Moreover, since historiography is but one form of social intellect which interacts relatively with other social conditions, the economic, political as well as other cultural backgrounds are also closely scrutinized.

The author finds out that the mainstream of Thai historiography is the one that was centralized on nation-state, kingship and/or nationalism which nevertheless has continuously developed from the former chronicle tradition. At the same time, there emerged the other school of historiography which has adopted socialist methodology. Development

of both schools of historiography has led to the characteristics and style of Thai Historiography after 1973, although both the former lines of approach are still prominent at the present period.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความแนะนำและความช่วยเหลือทั้งมวลอันสูงค่ายิ่ง รวมทั้งความเข้าใจความเมตตาและกำลังใจจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ชิตา สาระยา อาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย

ผู้เขียนขอขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาประวัติศาสตร์ทุกท่าน ที่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการให้คำปรึกษา เสนอแนะอย่างสร้างสรรค์ จริ่งใจด้วยคุณธรรมของความเป็น "ครู" โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ศาสตราจารย์ วิลาสวงศ์ พงศะบุตร รองศาสตราจารย์ ชิตีมา พิทักษ์ไพรวิน อาจารย์ฉลอง สุนทราวาณิชย์ อาจารย์ ดร.ชีรวีท ๗ ป้อมเพชร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พิทยาภา ยังเจริญ และอาจารย์ สายชล วรรณรัตน์ ฯลฯ

เพื่อนร่วมงานและน้อง ๆ คือแรงส่งสำคัญให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสิ้นไปได้ ความช่วยเหลือเกื้อกูลนานปีการนั้นยากจะบรรยายให้จบสิ้น และไม่อาจจะเว้นที่จะเอ่ยนามเพื่อขอขอบคุณได้ อาทิ คุณสุก จอนเจกสิน คุณอภิญา เพ็ญฟูสกุล คุณศิริรักษ์ ศิวารมย์ คุณอุกฤษฏ์ ปัทมานันท์ คุณศักคินา ฉัตรกุล ๗ อรุชยา คุณนงลักษณ์ ลิ้มศิริ คุณสมพร ทองสารี คุณพรรณี ปวีร์เล็ก คุณศรศักดิ์ ชูสวัสดิ์ และคุณสุชาชัย ปิยะประเสริฐ ฯลฯ

พ่อ-แม่ผู้ให้ชีวิตร สนิบสนุนและตั้งความหวังในการศึกษาของลูกตลอดมา คือกำลังใจส่วนลึกที่คอยย้ำเตือนสำนึกของผู้เขียนให้ทำงานจนสำเร็จ

"ปियมิตร" ทั้งในอดีต-ปัจจุบัน ทั้งใกล้-ไกล คือผู้ให้กำลังใจส่งเสริมทั้งทางตรงและทางอ้อม ขอได้รับความรำลึกถึงและขอบคุณจากผู้เขียนด้วยน้อมหน้า

ท้ายสุด "ชัช หม่อม กิ่ง โนนท์" แรงผลักดันที่ใกล้ชิดที่สุด เป็นผู้หยิบยื่นเงื่อนใยในการทำงานและเสียสละเพื่อผู้เขียน จนยากจะทดแทนได้หมดสิ้น.

บุทา ชุมจันทร์
สงกรานต์ 2530

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
บทที่	
1. บทนำ.....	1
2. ประวัติศาสตร์นิพนธ์กับการศึกษาประวัติศาสตร์ไทย.....	5
ความเป็นมาของการศึกษาประวัติศาสตร์นิพนธ์ในประเทศไทย.....	5
ความหมายและบทบาทของประวัติศาสตร์นิพนธ์ไทย.....	8
3. พงศาวดาร : แบบแผนการเขียนประวัติศาสตร์ไทย.....	12
ความหมายของพงศาวดาร.....	12
ลักษณะการเขียนพงศาวดาร.....	18
เนื้อหาของพงศาวดาร.....	20
การประเมินคุณค่าพงศาวดาร.....	21
บทบาทของพงศาวดาร.....	23
งานเขียนประวัติศาสตร์แบบพงศาวดาร.....	30
1. ผลงานของเจ้าพระยาทิพากรวงศ์.....	30
2. พระนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาเทวัญวิมล ภาพ.....	35
สามัญชนกับประวัติศาสตร์ไทย.....	43
หมอบรัดเลย์กับการพิมพ์.....	44
สามัญชนเริ่มแต่งตำราประวัติศาสตร์ราชสำนัก.....	46
เทียนวรรณ และ ก.ศ.ร. ฤทธิลาบ - บัญชีชนชั้นกลาง รุ่นแรกๆ.....	47

นายอินทร์ ภาณี : เสียงเสนอจากสามัญชน.....	50
กรณี ร.ศ.103 ถึง ร.ศ.130.....	54
4. ประวัติศาสตร์นิพนธ์ไทย พ.ศ.2475-2516 : กระแสหลัก	58
การเปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475 กับประวัติศาสตร์	
นิพนธ์ไทย.....	58
การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยหลังการเปลี่ยนแปลง	
การปกครอง 2475.....	61
การสร้างอุดมการณ์ใหม่ของรัฐกับประวัติศาสตร์	
นิพนธ์ไทย.....	67
ประวัติศาสตร์นิพนธ์ไทยที่เน้นความเป็นศูนย์กลางที่	
รัฐชาติ.....	73
ประวัติศาสตร์นิพนธ์ไทยแบบชาตินิยม.....	81
การเขียนประวัติศาสตร์ชาติไทย : จากประวัติศาสตร์	
รัฐชาติสู่ประวัติศาสตร์ชาตินิยม.....	83
เงื่อนไขทางสังคมที่มีผลต่อการสร้างชาตินิยมรุนแรง..	100
การเขียนประวัติศาสตร์แบบชาตินิยมรุนแรงของหลวง	
วิจิตรวาทการ.....	105
ประวัติศาสตร์นิพนธ์ไทยกระแสหลัก : ศึกษาเฉพาะกรณี	113
-งานเขียนทางประวัติศาสตร์ของณัฐฉัตร สุทธิสงคราม	114
-งานเขียนทางประวัติศาสตร์ของศาสตราจารย์(พิเศษ)	
ชจร สุขพานิช.....	117
-งานเขียนทางประวัติศาสตร์ของศาสตราจารย์รอง	
ศยามานนท์.....	122
-คณะกรรมการชำระประวัติศาสตร์ไทย.....	124
-ประวัติศาสตร์นิพนธ์ไทยที่เน้นความเป็นศูนย์กลางที่	
พระมหากษัตริย์.....	131

บทที่	หน้า
5. ประวัติศาสตร์นิพนธ์ไทย พ.ศ.2475-2516 : กระแสรอง	135
การก่อตัวของประวัติศาสตร์นิพนธ์ไทยแนวสังคมนิยม	136
วิวัฒนาการของประวัติศาสตร์นิพนธ์ไทยแนวสังคมนิยม	143
ประวัติศาสตร์นิพนธ์ไทยแนวสังคมนิยม : ศึกษากรณี	
ผลงานของจิตร ภูมิศักดิ์.....	153
6. บทสรุป.....	169
เอกสารอ้างอิง.....	173
ประวัติผู้เขียน.....	186

 ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย